

Zápis z jednání 2. pracovního týmu Odborné komise pro důchodovou reformu

Věk odchodu do důchodu a valorizace důchodů

Datum: 24. 3. 2017, 9:00 – 11:00

Místo: MPSV, Na Poříčním právu 1, Praha 2, skleněná zasedací místnost,

Přítomni: dle přiloženého seznamu

XX

P. Kučera přivítal přítomné a představil následující program:

1. Schválení programu a zápisu ze dne 8.3.2017
2. Finalizace diskuse k návrhu prof. Potůčka o předpokladech, možnostech a důsledcích uplatnění alternativních přístupů k valorizaci stávajících důchodů, vedoucích ke zlepšení starobních důchodů důchodců nacházejících se blízko či pod hranicí příjmové chudoby.
3. Různé

Ad 1. Schválení programu a zápisu ze dne 8. 3. 2017

Zápis z předchozího jednání a stejně tak i program byly schváleny bez dalších připomínek.

Ad 2. Finalizace diskuse k návrhu prof. Potůčka o předpokladech, možnostech a důsledcích uplatnění alternativních přístupů k valorizaci stávajících důchodů, vedoucích ke zlepšení starobních důchodů důchodců nacházejících se blízko či pod hranicí příjmové chudoby.

P. Kučera v úvodním slovu zopakoval, že otázka pro PT2 nezní, zda je vysoká diferenciací valorizace důchodů problém (toto je předpoklad vyplývající ze zadání). Otázkou je, jak lze tento problém řešit. Úkolem PT2 je tedy diskutovat možné varianty řešení tohoto problému. Byly vyloučeny dvě varianty, které byly ve výčtu možností, a to varianta č. 3, která předpokládá, že je stávající stav nejlepší a neexistuje nějaké lepší řešení, a varianta č. 4, která navrhuje nový způsob výpočtu valorizačních částek. Zůstává tedy varianta navrhuující větší diskreci vlády v rozhodování o valorizaci anebo varianta nastínění více možností řešení a ponechání rozhodnutí na politicích.

P. Kučera v odpovědi na dotaz **p. Münicha**, co je základním problémem, uvedl, že jím jsou nedůstojné valorizační částky u nejnižších důchodů. Otázkou je, zda jsou nedůstojné jak v absolutním, tak i relativním vyjádření částek v porovnání s částkami, o které se valorizují vyšší důchody.

P. Špidla poznamenal, že důchod má být náhradou předdůchodových příjmů, nikomu nemá poklesnout reálný důchod, ovšem valorizace způsobuje, že v průběhu let se někteří důchodci dostávají postupně na hranici chudoby.

P. Kučera souhlasil a připomněl poznámku **p. Zeleného** z předchozího jednání, že by měla vždy být zachována kupní síla důchodu. Prostor pro redukci diferenciací je tak v té části valorizace důchodu, která zajišťuje podíl na růstu blahobytu společnosti. **P. Suchomel** potvrdil, že důchod má dvě roviny, především je to náhrada předdůchodových příjmů a valorizace má zároveň zajišťovat vyrovnávání změn inflace a zachovat kupní sílu důchodu. To, zda mají mít lidé s menšími důchody větší nárok na podíl na růstu blahobytu společnosti, je otázka politická, nikoliv odborná. **P. Kučera** poznamenal, že podle jeho názoru by měl být růst blahobytu společnosti použit tak, aby se udržel institut sociálního státu a jeho prostřednictvím byla zajištěna solidarita s těmi nejchudšími.

P. Pernes dodal, že problém může nastat kvůli tomu, že se valorizuje zpětně, inflace může být za uplynulého půl roku vyšší a u těch důchodců, kteří mají nízké důchody a zároveň tedy i nízký podíl na růstu blahobytu společnosti, nemusí být inflace valorizační pokryta. **P. Kučera** ale podotkl, že není v silách PT2 ani OK, aby se toto změnilo, takové případy by měly být pokryty jinými sociálními dávkami.

P. Zelený řekl, že u důchodů jednotlivců je důležitý fakt, jak dlouho důchod pobírají, nejhroženější jsou starší důchodci, kteří žijí sami a důchod pobírají již po mnoho let. U nich je riziko ohrožení chudobou největší.

P. Špidla připojil poznámku o tom, že i v nedávné historii fungoval důchodový systém tak, že on jako ministr mohl zasahovat do procentní i pevné částky valorizace. To umožňovalo řešit problém novo- a starodůchodců a nijak to neohrozilo důchodový systém. Vzhledem k řešení nízkých důchodů je důležité si uvědomit, proč mají tito lidé důchody tak nízké. Často jsou to OSVČ, kteří využívají systém v průběhu produktivního věku a posléze by byli zvýhodňováni i nadále v rámci důchodového systému. Stejně tak by poté byly zvýhodňovány i neúplné pracovní kariéry, nízký důchod je často výsledkem kalkulace a takoví lidé by neměli být zvýhodňováni. Zmínil také, že by bylo velmi smysluplné zformulovat koncepci starobního příspěvku poskytovaného těm, kteří by dosáhli určitého věku, při němž si již důchodci nejsou schopni přivydělat.

P. Münich dodal, že v důchodovém systému hrají roli dva typy času, jedním z nich je věk a druhým z nich je délka pobírání důchodu. Ve valorizaci by mohla být složka, která by zohledňovala právě tuto dobu pobírání důchodu a týkala by se přímo důchodců, kteří mají nízké důchody a jsou ohroženi chudobou. **P. Zelený** poté upozornil na otázku, zda by se toto navýšení dlouho pobíraných nízkých důchodů řešilo uvnitř nebo vně důchodového systému. **P. Suchomel** řekl, že starobní příspěvek není nutné spojovat s důchodovým systémem, vyvolalo by to mnoho dalších otázek a problémů, může záviset pouze na dosažení určitého věku. Nesouhlasil s variantou, která by počítala se zvýšením valorizace od určitého věku, jednorázový příspěvek je daleko častější řešení i v zahraničí.

P. Pernes dodal k problematice jednorázových dávek příklad ze Slovenska, kde takové starobní příspěvky fungují a jsou diferencovány podle výše důchodu do určité míry jednorázově každý rok a tak je možné šetřit nízké důchody. Zároveň souhlasil s **p. Špidlou**, že v minulosti se i v ČR osvědčila větší diskrece vlády. **P. Suchomel** znovu připomněl, že nález ÚS již jednou řešil zmocnění vlády a bylo v něm řečeno, že je nutné, aby diskrece vlády měla nějaké limity.

P. Potůček shrnul diskusi a poprosil **p. Zeleného** o písemné zrekapitulování poznámky o důchodcích, pobírajících důchod delší dobu a o promítání tohoto do postavení starších důchodců v důchodovém systému. Předpokládá totiž, že bude vytvořen dokument, který bude zahrnovat nejen varianty řešení předloženého problému, ale i kontext těchto řešení společně s historickou zkušeností. V tomto dokumentu nemá být opomenut ani návrh **p. Špidly** na starobní příplatek.

P. Suchomel poznamenal, že z technického pohledu není příliš velký rozdíl, zda se navrhne matematický vzorec pro nový výpočet či se změní limity zmocnění vlády. **P. Zelený** řekl, že by ale bylo

takovou obecně platnou matematickou formuli obtížné zformulovat. **P. Kučera** také nepovažuje za šťastné znovu navrhnout novou matematickou formuli v situaci, kdy se před několika měsíci nová formule navrhla a navíc doposud nebyla schválena.

P. Špidla připojil dvě poznámky. Do valorizačního schématu podle něj patří otázka předčasných důchodů a jejich dopadu na diferenciaci. Do předčasných důchodů totiž lidé odcházejí vynuceně. Druhá poznámka se týkala návrhu na uspořádání semináře na téma veřejných financí a jejich propojení s důchodovým systémem. **P. Potůček** navázal na **p. Špidlu** a souhlasil s upořádáním takového semináře na téma Financování důchodů dnes a zítra, kde by bylo možné diskutovat a vyjasnit toto téma, poukázat na možný vývoj do budoucna i na mezinárodní srovnání.

P. Kučera shrnul diskusi, ze které vyplynulo, že bude vytvořen dokument s nastíněnými řešeními problému, v dokumentu se zmíní kontext variant a jejich výhody a nevýhody a zároveň to, které řešení se shledalo s větším ohlasem na jednání a které bylo více kritizováno. Dokument bude prodiskutován na dalším jednání.

Ad. 3 – Různé

P. Pernes upozornil na dokument, který distribuoval a okomentoval data, která byla v jeho rámci zpracována. Zdůraznil především pokles náhradového poměru, který klesá již třetím rokem, a fakt, že průměrná výše předčasného důchodu je nižší než průměrná výše řádného důchodu, může být podle jeho názoru jeden z důvodů ohrožení chudobou. **P. Kučera** poznamenal, že je nutné brát v úvahu také to, kdo o tyto předčasné důchody žádá, předčasné důchody nemusí být nižší jen z toho titulu, že jsou vyměřeny předčasně. **P. Münich** dodal, že dynamika je lépe vidět ve statistikách nově vyplácených důchodech.

P. Potůček informoval, že se obrátí na **p. Machance** s prosbou o zpracování toho, jaké technické problémy by mohly nastat, pokud by se současná povinná doba pojištění změnila.

P. Kučera poděkoval přítomným za diskusi a ukončil jednání.

Následující jednání PT2 proběhne **6. 4. 2017 od 9:00** v budově MPSV na adrese Na Poříčnickém právu 1, Praha 2, v **zasedací místnosti č. 502**.

Zapsala: Veronika Zápotocká

Vidoval: Tomáš Kučera

XX

Příloha č. 1 – listina přítomných

Příjmení	Jméno	Organizace
Fiala	Tomáš	VŠE
Krejčová	Hana	MF
Kučera	Tomáš	PŘF UK

Linhart	Zdeněk	MPSV
Laumannová	Jana	ČSSZ
Münich	Daniel	CERGE-EI
Pernes	Zdeněk	RS ČR
Potůček	Martin	OK
Hlásenská	Zdeňka	MPSV
Suchomel	Marek	MPSV
Špidla	Vladimír	ÚV ČR
Zelený	Martin	ČSÚ
Zrcek	Kryštof	ČSSZ